

іншого методу обліку елементів облікової політики. У галузі сільського господарства серед інших необхідно звернути увагу на обґрунтування переліку витрат, що відносять до первісної вартості багаторічних насаджень, строки переведення активів до складу основних виробничих засобів, перелік витрат, що формують собівартість сільськогосподарської продукції, методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції, оцінку та облік незавершеного виробництва, побічної продукції тощо.

Отже, облікова політика кожного аграрного підприємства повинна здійснюватися розумним поєднанням законодавчого регулювання і власної ініціативи підприємства щодо ведення обліку та складання фінансової звітності, враховуючи галузеві особливості. Саме галузеві аспекти здебільшого визначають спектр методологічних та організаційно-технологічних особливостей облікової політики, що має відобразити реальний фінансово-майновий стан діяльності підприємства при складанні фінансової звітності.

Список використаної літератури

1. Закон України №996 від 16.07.1999р. "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні".
2. Наказ Міністерства фінансів України № 87 від 31.03.1999 р. П(с)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності".
3. Пушкар М.С. Облікова політика. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 141 с.
4. Корчагіна В.Г. Формування облікової політики сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах /Таврійський науковий вісник: Науковий журнал. Випуск 67.-Херсон: Айлант.2009. – с.269-274.

УДК 330.342:631.16

ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В АГРАРНІЙ СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

*Н.Л. Правдюк, д.е.н., професор
Вінницький національний аграрний університет*

В статье исследуются вопросы особенностей бюджетной политики в аграрной сфере экономики.

In the article probed inquire features of fiscal policy in the agrarian sphere of economy.

Суттєве місце у фінансовій науці посідає розробка оптимальної бюджетної політики. Бюджетну політику, як складову частину фінансової політики, орієнтують на досягнення компромісу, інтересів усіх учасників процесу відтворення, спрямовують на зростання сукупного споживання. „Вироблення бюджету, – зазначив директор бюджетного фонду США Моріс Стане, – є мистецтво рівномірного розподілу розчарувань”. В іншому випадку бюджетна політика перетворюється в активне знаряддя руйнування економічного потенціалу країни. Саме таким знаряддям і була бюджетна політика в аграрній сфері України. І чим довше вона відбуватиметься не в руслі пошуку компромісу економічних інтересів усього суспільства, а її використовуватимуть тільки як інструмент реалізації фіскальних інтересів, тим наочніше виявиться невідповідність між цілями бюджетної політики і засобами їхнього досягнення.

Бюджет є важливим фінансовим інструментом, а бюджетна політика – відображає джерела його формування та напрями використання. Бюджетна політика посідає чільне місце у визначенні темпів та напрямів розвитку аграрної сфери. Вона відображає реальний фінансовий потенціал держави, її можливості, фокусує грошову, кредитну, податкову, цінову, амортизаційну, інвестиційну, структурну політики.

„Для виконання завдань бюджетної політики призначений бюджетний механізм” [7]. За умов розбудови Української держави реалізація специфічних завдань потребує нетрадиційних підходів до розробки бюджетного механізму. „Бюджетний механізм – це сукупність форм і методів, важелів та інструментів мобілізації й використання бюджетних коштів” [6].

К. Макконнелл, С. Брю виділяють вісім головних цілей: економічне зростання, повна зайнятість, економічна ефективність, стабільний рівень цін, економічна свобода, справедливий розподіл доходів, економічна захищеність, торговельний баланс [8]

Державна підтримка аграрної сфери в Україні містить „бюджетне фінансування програм і заходів, спрямованих на розвиток галузі, пільговий режим оподаткування, часткову компенсацію процентних ставок за користування кредитами комерційних банків, списання безнадійної заборгованості перед бюджетом і соціальними фондами” [5].

Зростання обсягів державної фінансової підтримки відбулося як за рахунок збільшення обсягів бюджетного фінансування, так і за рахунок запровадження спеціальних режимів і механізмів оподаткування [1]. Бюджетне фінансування суб'єктів аграрної сфери зросло з 1248 млн. грн у 2004 році до 5887 млн. грн у 2008 році, або більш ніж у 4,7 рази (табл. 1).

Таблиця 1

Державна фінансова підтримка сільського господарства в Україні в 2004–2008 рр.
(млн. грн)

Показник	Рік				
	2004	2005	2006	2007	2008
Підтримка через спеціальні режими та механізми оподаткування, всього	3818	3774	4372	5180	4524
в тому числі:					
– через механізм прямого оподаткування;	1424	1355	1410	1400	400
– через спец режими (справляння ПДВ)	2394	2419	2962	3780	4124
Пряма бюджетна підтримка	1248	2216	2575	3909	5887
Загальний розмір державної фінансової підтримки	5066	5990	6947	9089	1041
в т. ч. за рахунок спец режимів та механізмів оподаткування, %	75,4	63,0	62,9	57,0	43,5
Загальний розмір державної фінансової підтримки (у % до ВВП)	2,2	2,2	2,0	1,8	1,9
Підтримка через спец режими справляння ПДВ (у % до ВВП)	1,1	0,9	0,9	0,9	0,8

Загалом, за 2004–2008 роки, фінансова підтримка становила майже 16 млрд. грн, або в середньому на рік – 3135,8 млн. грн. Як слушно зазначає академік М.Я. Дем'яненко [10] в структурі джерел державної фінансової підтримки сільського господарства за часи незалежності до 2005 року переважало фінансування через режим пільгового оподаткування та реструктуризацію заборгованості, які не завжди були прямим і цілеспрямованим вкладенням коштів у розвиток галузі чи окремих виробництв.

З 2008 року суттєво зменшується обсяг позабюджетної підтримки, яка істотно складалась із пільгового оподаткування та реструктуризації заборгованості [2]. Водночас, до Зведеного

бюджету станом на 01.01.09 надійшло від суб'єктів аграрної сфери 17296,3 млн. гривень податкових платежів, що в 1,4 рази більше, ніж було сплачено на 01.01.08. Від сільсько-господарських підприємств надійшло 3078,6 млн. грн. (в 1,8 рази більше), від підприємств харчової промисловості та перероблення сільськогосподарських продуктів – 14120 млн. грн. (в 1,3 рази більше), рибної промисловості – 51,3 млн. грн. (в 1,2 рази більше), видобування солі – 46,4 млн. грн. (в 1,5 рази більше).

Особливе значення для флотування бюджетної політики мають принципи її здійснення. Їх дотримання має забезпечити уникнення суб'єктивізму під час втручання у функціонування ринкового механізму регулювання економіки, а також узгодження фінансових інтересів учасників ринку. Крім того, не визначивши основних принципів фінансової політики, не можна визначити конкретні складові, важелі, інструменти, засоби механізму фінансової політики.

У довідковій літературі „принцип” (від лат. *principium* – основа, початок) визначається як переконання, погляд на речі або вихідне положення будь-якої теорії, вчення [3].

Щодо принципів державної бюджетної політики, то вчені економісти – досить по-різному підходять до їх визначення. Так, колектив учених Інституту аграрної економіки під керівництвом П.Саблука вважає [9], що побудова аграрної політики має відповідати таким принципам:

- системності та комплексності, тобто вплив держави повинен мати системний характер, охоплюючи всі аспекти агропромислової діяльності;
- пріоритетності людини і селянина при визначенні як цілей, так і механізмів її реалізації;
- опори на науку в процесі розробки стратегії й тактики політичних рішень, а також результатів їх здійснення, що забезпечує реальність політики.

Підтримуємо думку М.Хорунжого [11, с. 207], що в основу державного регулювання розвитку аграрної сфери „має бути покладений принцип неперервності і комплексності управління процесом аграрних перетворень, за яким єдиним шляхом подолання відсталості і кризових явищ в АПК може бути надання в аграрній політиці статусу першорядного значення уже прийнятним законодавчим актам, розробка інших актів та організація роботи щодо їх виконання”.

Саме в разі дотримання цих принципів можуть відкритися нові можливості розвитку аграрної сфери при використанні бюджетної політики.

Водночас, сама система бюджетного фінансування формується за відповідними принципами, здійснюється у відповідних формах та за відповідними методами. Фінансування із бюджету здійснюється на основі двох основних принципів: плановості та цільового характеру використання бюджетних коштів. Принцип плановості означає обов'язкову умову законодавчого затвердження даних видатків. Цільовий характер використання бюджетних коштів означає вимогу до розпорядників коштів використовувати виділені кошти за їхнім цільовим призначенням.

В Україні принципи бюджетної політики в аграрній сфері економіки в умовах якісних перетворень перехідного періоду не використовуються належним чином, про що свідчать зокрема результати господарювання суб'єктів аграрної сфери починаючи з 1991 р. [2] При використанні найважливіших принципів бюджетної політики в аграрній сфері економіки та її фінансових важелів і фінансових методів не були враховані її особливості та специфіка трансформаційного періоду.

При розробці бюджетної політики необхідно враховувати дію об'єктивних економічних законів і закономірностей, і саме в разі дотримання запропонованої системи принципів можуть відкритися нові можливості розвитку аграрної сфери при застосуванні їх при формуванні якісно нової парадигми бюджетної політики.

Список використаних джерел

1. Гудзь О.Є. Вплив державної фінансової підтримки на формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств // *Економіка и управление*. – 2007 р. - № 3. – с.123 - 129.
2. Гудзь О.Є. Сомик А.В. Державна програма фінансової підтримки підприємств АПК через механізм здешевлення кредитів: здобутки та проблеми// *Економіка АПК*. – 2008 р. – № 11. – с.46 – 53.
3. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка. Т. II. – М.: Гос. изд-во иностранных и национальных словарей, 1955. – 779 с.
4. Дем'яненко М.Я. Стан державної фінансової підтримки сільського господарства / М.Я. Дем'яненко, Ф.В. Іванина // *Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку* / За ред. П.К. Канінського. – К.: ННЦ ІАЕ. – 2005. – С. 233 –235.
5. Єпіфанов А.О., Сало І.В., Д'яконова І.І. Бюджет і фінансова політика України. – К.: Наукова думка, 1997. – 302 с.
6. Запатріна І.В., Лебеда Т.Б. Бюджетна політика стимулювання економічного зростання та механізми її реалізації. "Фінанси України" № 4, 2006
7. Лобас В.С. Основні аспекти взаємодії різних форм фінансування сільгоспвиробників / В.С. Лобас // *Агроінком*. – 2006. – №1. – С. 54–57.
8. Макконелл К.Р. *Економікс: принципи, проблеми політика* / Кэмпбелл Макконелл, Стенли Брю. – М.: „Республика”, 1993. – 912 с.
9. Саблук П.Т. Формування фінансової інфраструктури: [посіб. по формуванню ринкового середовища підприємств АПК] / П.Т. Саблук, М.Я. Дем'яненко, В.М. Жук. – К.: ІАЕ УААН, 1997. – С. 284–359.
10. Фінанси в період реформування агропромислового виробництва/ Дем'яненко М.Я., Алексійчук В.М., Борщ А.Г. та ін.; За ред М.Я. Дем'яненка – К.: ІАЕ УААН, 2002 – 645 с.
11. Хорунжий М.Й. *Аграрна політика: Навч. посіб.* – К.: КНЕУ, 1998. – 240 с.;
12. Чечетов МВ., Чечетова Н.Ф., Бережна А.Ю. *Бюджетний менеджмент: Навчальний посібник*. В 2-х ч. Ч. 1. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2004. – 560 с.

УДК: 631.162:332.43

ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

*О.С. Пристемський, к.е.н., викладач
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»*

A. Pristemsky «Accounting for industrial stocks at the enterprises of agriculture: challenges and directions for their solution»

The article describes the features of accounting reserves and production of agricultural products at the enterprises of agroindustrial complex. Solved the problem of registration of industrial stocks and agricultural products. The ways and means to address the problems of inventory accounting, and agricultural enterprises.

Keywords: accounting, analysis, production supplies, agricultural production.

А. Пристемский «Учет производственных запасов на предприятиях АПК: проблемы и направления их решения»

В статье рассмотрены особенности учёта производственных запасов и продукции сельского хозяйства на предприятиях АПК. Раскрыты проблемы учёта производственных запасов и сельскохозяйственной продукции. Предложены пути и способы решения проблем учёта производственных запасов и продукции сельского хозяйства на предприятиях АПК.

Ключевые слова: учёт, анализ, производственные запасы, продукция сельскохозяйственного производства.